

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ПЕДАГОГІЧНА ГРАМАТИКА ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

підготовки *БАКАЛАВРА*

спеціальності *014 Середня освіта*

предметної спеціальності *014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)*

спеціалізації *014.028 Польська мова та зарубіжна література*

освітньо-професійної програми

СЕРЕДНЯ ОСВІТА.
ПОЛЬСЬКА ТА АНГЛІЙСЬКА МОВИ.
ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Луцьк - 2024

**Вибірковий освітній компонент «ПЕДАГОГІЧНА ГРАМАТИКА ПОЛЬСЬКОЇ
МОВИ»** підготовки **БАКАЛАВРА**, галузі знань **01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА**, спеціальності
014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА, освітньо-професійної програми **СЕРЕДНЯ ОСВІТА. ПОЛЬСЬКА ТА
АНГЛІЙСЬКА МОВИ. ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА.**

Розробник: Юлія Васейко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Васейко Ю. С.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу
протокол № 2 від 05.09. 2024 р.

Завідувач кафедри:

проф. Сухарєва С. В.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1.

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика освітнього компонента
<i>Денна форма здобуття освіти</i>	Галузь знань <i>01 Освіта / Педагогіка</i> спеціальність <i>014 Середня освіта</i> предметна спеціальність <i>014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)</i> спеціалізація <i>014.028 Польська мова та зарубіжна література</i> ОПП <i>Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література</i> Бакалавр	Вибірковий освітній компонент
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік підготовки 4
ІНДЗ: <i>немає</i>		Семестр 8
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота 110 год.
Польська та українська мови викладання	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: залік	

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Юлія Святославівна Васейко

Кандидат філологічних наук

Доцент

Доцент кафедри полоністики і перекладу

+380509111242, vasejko.julia@vnu.edu.ua

Дні занять <http://>

Електронний курс на платформі Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2868>

3. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента

Предметом вибіркового освітнього компонента є опанування граматичного компонента у програмах вивчення польської мови як іноземної, ефективних технік та методик опрацювання граматичного матеріалу, інтерактивних вправ у процесі вивчення граматики, з'ясування впливу граматики на результативність комунікативного процесу тощо.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Метою ОК є ознайомлення здобувачів освіти зі специфікою презентації граматичного матеріалу під час вивчення польської мови як іноземної.

Завдання:

- застосовувати знання з ОК «Польська мова», «Методика навчання польської мови» під час засвоєння матеріалу з вибіркового компонента «Педагогічна граматики польської мови»;

- застосовувати на практиці знання про обсяг граматичного матеріалу у програмах з вивчення польської мови як іноземної, активні методи та техніки його презентації й засвоєння.

Глибоко опанувавши відомості про граматичний матеріал у програмах з вивчення польської мови, ефективні методи й сучасні техніки його опрацювання на заняттях польської мови, здобувачі набудуть уміння пояснити граматичний матеріал доступно, послуговуючись інтеркомпрехенсійним підходом, використовуючи продуктивні сучасні методики і техніки опрацювання теорії та

вироблення умінь і навичок практично нею послуговуватись у ході виконання інтерактивних репродуктивних та комунікаційних завдань.

3. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК: Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання і проблеми різного рівня складності середньої освіти, зокрема мовно-літературної освітньої галузі, а саме навчання польської та англійської мов й зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з психолого-педагогічних і філологічних наук, характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2: Здатність вчитися й опановувати нові знання, усвідомлювати роль полікультурної освіти.

ЗК-5: Знання та розуміння предметної галузі, здатність здійснювати професійну діяльність.

ЗК-6: Здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього розв'язання.

ЗК-7: Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-8: Здатність працювати автономно і в команді.

ЗК-10: Здатність діяти на основі засад толерантності, дотримуватись норм професійної етики.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-1: Здатність здійснювати пошук, зокрема і послуговуючись сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, необхідних відомостей, об'єктивно їх оцінювати, обробляти, вивчаючи філологічні й історико-культурні явища та процеси, засади реалізації мети мовно-літературної освітньої галузі.

ФК-3: Здатність послуговуватись спеціальною термінологією, категоріями, поняттями, інтелектуальними операціями під час інтерпретації мовно-літературних явищ, історико-культурних реалій, аналізу освітнього процесу.

ФК-5: Здатність використовувати етнічно марковані відомості задля різнобічної перцепції національних концептуальних і мовних картин світу, формувати інтерес до їхнього вивчення у здобувачів освіти.

ФК-7: Здатність демонструвати на високому рівні сформовані мовну, мовленнєву, комунікативну компетентності з польської / англійської мови в процесі фахового спілкування, перекладу, викладання.

ФК-9: Здатність формувати у здобувачів освіти на уроках польської / англійської мови / зарубіжної літератури ключові й предметні компетентності, наскрізні уміння, застосовуючи особистісно орієнтований і діяльнісний підходи, ефективні методики й технології вивчення іноземних мов, національних літератур та інтегрованого навчання в контексті діалогу культур, керуючись вимогами нормативних документів освітнього процесу.

ФК-10: Здатність реалізовувати виховний процес на уроках й у позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації здобувачів освіти, формування їхньої культури поведінки, розумового, морально-естетичного, емоційного, фізичного розвитку, відповідального ставлення до здоров'я, організувати взаємодію компонентів системи партнерства «здобувачі – педагоги – батьки».

ФК-11: Здатність проводити моніторинг стану здоров'я й поведінки, досягнень у навчанні, поточний та підсумковий контроль успіхів, аналізувати індивідуальні особливості розвитку і поведінки здобувачів освіти, сприйняття й засвоєння ними інформації з метою корекції та оптимізації освітнього процесу.

ФК-12: Здатність виконувати прикладні дослідження актуальних проблем навчання, оприлюднювати їхні результати у фахових виданнях, під час виступів на конференціях, методичних семінарах, круглих столах, об'єднаннях учителів.

ФК-13: Здатність аналізувати підручники щодо їхньої відповідності програмним цілям та умовам реалізації освітнього процесу, самостійно розробляти методичне забезпечення курсів.

ФК-14: Здатність здійснювати критичний аналіз, діагностику й корекцію власної професійної діяльності, оцінку педагогічного досвіду.

ФК-15: Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів доброчесності, компетентності, законності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1: Осмислюючи соціальну значущість професії педагога, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та суспільній діяльності, особистим прикладом презентує національно-свідому громадянську позицію, популяризує світові та вітчизняні культурні цінності, розуміє важливість полікультурної освіти.

ПРН-3: Виявляє самостійність і відповідальність у розв'язанні проблем, здатність працювати автономно й в команді, дотримуватись етичних принципів і засад академічної доброчесності.

ПРН-4: Ефективно працює з інформацією з різних джерел: добирає необхідні відомості, критично аналізує й інтерпретує їх, впорядковує, класифікує й систематизує.

ПРН-5: Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та педагогічні технології, зокрема і дистанційного, змішаного й інклюзивного навчання, для результативної реалізації функцій вчителя, класного керівника, у позакласній роботі зі здобувачами освіти.

ПРН-8: Знає мету мовно-літературної освітньої галузі, сучасні принципи, форми, новітні методи вивчення іноземних мов, зарубіжної літератури та інтегрованого навчання у контексті діалогу культур, завдання і шляхи практичної реалізації програм вивчення польської / англійської мови / зарубіжної літератури, документацію освітнього процесу.

ПРН-10: Володіє знаннями з фонетики, лексикології, граматики, орфографії, орфоєпії польської / англійської мови, уміє їх практично використовувати в освітньому процесі.

ПРН-11: Вільно послуговується польською / англійською мовою в усній та писемній формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), використовує її для реалізації продуктивного міжкультурного діалогу, у професійній діяльності.

ПРН-12: Аналізує, реферує й перекладає тексти різного функціонального призначення й рівня складності, демонструючи на високому рівні сформовані мовну, мовленнєву та комунікативну компетентності з польської / англійської мови та уміння їх формувати в здобувачів освіти.

ПРН-14: Організовує освітній процес на уроках польської / англійської мови / зарубіжної літератури, що ґрунтується на засадах особистісно орієнтованого й компетентнісного підходів, послугування найновішими методиками формування ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь в мовно-літературній освітній галузі.

ПРН-15: Аналізує і добирає підручники з позиції реалізації дидактичних принципів навчання, забезпечує освітній процес відповідною методичною документацією, інноваційними розробками.

ПРН-16: Здійснює самоаналіз ефективності педагогічної діяльності, прикладні дослідження актуальних проблем навчання, оприлюднює їхні результати, удосконалює методики викладання, шукає шляхи до впровадження інновацій, послуговується міжнародними та національними стандартами й результативними практиками.

ПРН-17: Володіє на уроках, в позакласній роботі формами й методами виховання здобувачів освіти, орієнтуючись на систему національних і загальнолюдських цінностей, уміє відстежувати динаміку їхнього особистісного розвитку, сприяти формуванню інтелектуальних, моральних, трудових, естетичних якостей, свідомого підходу до здоров'я, знає засади реалізації педагогіки партнерства.

ПРН-18: Знає і реалізує на практиці принципи проєктування, контролю, діагностування й моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти, стану їхнього психічного та фізичного здоров'я.

ПРН-19: Дотримується у своїй професійній діяльності чинних нормативно-правових актів у галузі освіти.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усьо го	Лек.	Прак.	Сам.	Конс.	Фор.к.
						/ Бали

Змістовий модуль 1. Gramatyka pedagogiczna a kompetencja gramatyczna						
<p><i>Temat 1. Zakres wiedzy gramatycznej w Programach nauczania języka polskiego jako obcego</i></p> <p>Motywacja w opanowaniu gramatyki. Gramatyka pedagogiczna a kompetencja gramatyczna. Programy nauczania jppo. Poziomy A1-C2. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych na poziomie A1-A2. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych na poziomie B1-B2. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych na poziomie C1-C2.</p>	15	2	2	10	1	ДС, Т, Р3, ІРС 10
<p><i>Temat 2. Miejsce gramatyki w konwencjonalnych metodach nauczania</i></p> <p>Metoda naturalna. Metoda gramatyczno-tłumaczeniowa. Metoda audiolingwalna. Metoda kognitywna. Nauczanie gramatyki a podejście komunikacyjne. Podejście zadaniowe a nauczanie interkomprehensywne. Orientacja postkomunikacyjna w nauczaniu gramatyki.</p>	16	2	2	10	2	ДС, Т, Р3, ІРС 10
<p><i>Temat 3. Czego uczyć, w jakiej kolejności: trudne miejsca polskiej gramatyki</i></p> <p>Korpus błędów popełnianych przez cudzoziemców. Rodzaj gramatyczny rzeczowników. Mianownik liczby mnogiej rodzaju męskoosobowego poszczególnych części mowy. Czasowniki. Formy męskoosobowa oraz niemęskoosobowa. Negacja. Niewłaściwa końcówka równoległa rzeczownika. Błędy rekcji czasownika. Błędny szyk wyrazów w zdaniach pojedynczych. Błąd w grupie głównej przy podmiocie liczebnikowym.</p>	26	2	2	20	2	ДС, Т, Р3, ІРС 10
<p><i>Temat 4. Techniki nauczania materiału gramatycznego</i></p> <p>Cele nauczania gramatyki języka obcego jako polskiego. Zasady wyboru techniki nauczania. Etapy nauczania materiału gramatycznego. Prezentacja. Praktyka. Produkcja. Poprawianie błędów.</p>	28	2	4	20	2	ДС, Т, Р3, ІРС 10
<p><i>Temat 5. Gramatyka w praktyce. Nauczanie czasu przeszłego</i></p> <p>Kto decyduje o kolejności wprowadzania materiału gramatycznego? Wprowadzenie form czasu przeszłego - decyzja nauczyciela. Konsekwencje decyzji o wprowadzeniu form czasu przeszłego. Sposoby prezentacji form czasu przeszłego. Materiały dydaktyczne potrzebne są do konkretnej lekcji.</p>	13		2	10	1	ДС, Т, Р3, ІРС 10
Разом за модулем 1.	98	8	12	70	8	50
Змістовий модуль 2. Podejście interkomprehensywne w przyswajaniu wiedzy gramatycznej przez ukraińskich uczących się						
<p><i>Temat 6. Nauczanie interkomprehensywne</i></p> <p>Wymiary interkomprehensji. Z historii nauczania interkomprehensywnego. Obszary, ułatwiające proces interkomprehensji. Szczegółowe cele nauczania interkomprehensywnego. Transfer językowy. Rola języka ojczystego w nauczaniu gramatyki języka obcego.</p>	25	2	2	20	1	ДС, Т, Р3, ІРС 10
<p><i>Temat 7. Trudne miejsca polszczyzny dla Ukraińców</i></p> <p>Zaimki osobowe oni / one. Zaimki wskazujące: ten / tamten, ta / tamta, to / tamto. Rodzaj rzeczowników. Czasowniki. Czas teraźniejszy. Alternacje. Czas przeszły czasowników. Czas przyszły czasowników. Tryb</p>	27		6	20	1	ДС, Т, Р3, ІРС 10

przyuszczający. Tryb rozkazujący. Deklinacja rzeczowników. Rekcja czasowników. Liczebniki główne i zbiorowe.						
<i>Контрольна робота</i>						30
Разом за модулем 2.	52	2	8	40	2	50
Всього за семестр годин / балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота тощо.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

- ▶ Proszę dokonać analizy wymaganego zakresu wiedzy składniowej na różnych poziomach znajomości języka polskiego jako obcego na podstawie *Programów nauczania jpjo, pod redakcją I. Janowskiej, E. Lipińskiej, A. Rabiej, A. Seretny i P. Turka.*
https://drive.google.com/file/d/1fTAzw17y_tBuejoF9RRfbWmjYmXyc4mg/view?usp=sharing
- ▶ Proszę scharakteryzować metodę nauczania języka polskiego jako obcego, z której Państwo korzystają w swojej pracy zawodowej.
- ▶ Proszę ułożyć hierarchię najtrudniejszych miejsc polszczyzny.
- ▶ Proszę przytoczyć korpus błędów najczęściej popełnianych przez uczniów Państwa.
- ▶ Proszę scharakteryzować techniki nauczania gramatyki. Poziomy B1-B2-C1-C2.
- ▶ Proszę dokonać analizy na temat „Metoda indukcyjna vs dedukcyjna w praktyce”.
- ▶ Proszę przygotować prezentację, praktykę i produkcję tematu gramatycznego „Czas przyszły czasowników” .
- ▶ *Proszę podać ocenę tej hipotezy?*
W swojej hipotezie wzajemnej zależności języków J. Cummins wychodzi z założenia, że istnieje zależność pomiędzy stopniem kompetencji, jaki dziecko osiąga w rozwoju swojego pierwszego języka, a stopniem kompetencji, jaki może osiągnąć w rozwoju swego języka drugiego. Wysoki poziom rozwoju pierwszego języka w momencie pierwszego intensywnego kontaktu z językiem drugim umożliwia osiągnięcie podobnej kompetencji w drugim języku. Natomiast ograniczona znajomość języka pierwszego w tym momencie ogranicza rozwój języka drugiego (M. Olpinska-Szkielko).
- ▶ *Proszę przytoczyć przykłady transferów pozytywnych i negatywnych?*
- ▶ *Proszę na podstawie własnego doświadczenia odpowiedzieć na następujące pytania:*
Czy prawdziwie gramatyka pedagogiczna musi zawierać elementy komparatystyczno-kontrastywne?
Czy kompetencja gramatyczna w języku obcym może być budowana na porównaniu z językiem ojczystym?
Czy dopuszcza się używanie języka ojczystego na lekcjach?
 - ▶ *Proszę podać wyjaśnienie materiału gramatycznego (deklinacja, koniugacja itd.), wykorzystując podejście interkomprehensywne.*

6. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Увесь освітній процес, контроль його результатів повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об’єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності ([деталі за посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров’я під час проведення модульних робіт, екзамену і под.

Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проєкти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов’язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна

підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів.

Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

**Під час вивчення вибіркового освітнього компонента визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають вибіркового курсу як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані [за посиланням](#).*

Організація освітнього компонента дозволяє впроваджувати в освітній процес практично-орієнтоване (дуальне) навчання. Здобувач може поєднувати навчання в університеті з навчанням на робочому місці у закладі загальної середньої освіти, на мовних курсах, у мовних школах, де набуває необхідні знання, компетентності з тем (модулів), передбачених цим силабусом, які оцінюються представниками закладу (наставниками) та викладачем Університету. Деталі щодо реалізації елементів дуального навчання подані [за посиланням](#).

7. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Васейко Ю. Негативний трансфер з української мови при опануванні засад вимови приголосних звуків і наголошування слів у польській мові. *ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ, МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДУ*. 2023. С. 7-11.
2. Dakowska M. O rozwoju dydaktyki języków obcych jako dyscypliny naukowej. Warszawa, 2014.
3. Gębal P.E. Interkomprehensja, strategie mediacyjne i nauczanie języków obcych. *Tłumaczenie dydaktyczne w nowoczesnym kształceniu językowym*. Red. E. Lipińska. A. Seretny. Kraków, 2016. S. 77–93.
4. Gębal P. E., Miodunka W. Dydaktyka i metodyka nauki języka polskiego jako obcego i drugiego. Warszawa, 2020.
5. Gębal P., Łewczuk P., Vaseiko Y., Nawracka M. *PLAN I PROGRAM DOSKONALENIA ZAWODOWEGO UKRAIŃSKICH NAUCZYCIELI I NAUCZYCIELEK JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO*. Warszawa, 2022. 44 s.

6. Grochowski M., Słownik i gramatyka – centrum języka i językoznawstwa (wprowadzenie do problematyki). *Horyzonty humanistyki*. Opole, 2012. S. 85–104.
7. Europejski system opisu kształcenia językowego. Warszawa, 2003.
8. Izdebska-Długosz D. Uczyć czy nie uczyć? – Przemiany miejsca i roli gramatyki w świetle metod nauczania języków obcych. *Acta Humana*. Vol 7. 2016.
9. Janowska I. Podejście zadaniowe do nauczania i uczenia się języków obcych. Na przykładzie języka polskiego jako obcego. Kraków, 2011.
10. Janowska I. Refleksyjne nauczanie gramatyki *Języki Obce w Szkole*. 2004. Nr 6. S. 40–48.
11. Komorowska H. Nauczanie gramatyki języka obcego a interferencja. Warszawa, 1980.
12. Komorowska H. Metodyka nauczania języków obcych. Warszawa, 2011.
13. Levchuk P., Belyavska O., Vaseiko Y. THE COMMUNICATIVE VALUE OF THE POLISH LANGUAGE AMONG STUDENTS IN NORTHWESTERN UKRAINE. *Cognitive Studies / Études cognitives*. Warsaw, 2022. № 22.
14. Małolepsza M., Szymkiewicz A. Hurra!!! Po polsku 1. Kraków, 2006.
15. Miodunka W. PROGRAMY NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO W RZECZYWISTOŚCI EUROPEJSKIE. *Język polski jako obcy. Programy nauczania na tle badań współczesnej polszczyzny*. Kraków, 1992.
16. Miodunka W. Lingwistyczne podstawy nauczania języka polskiego jako obcego. *Poradnik metodyczny dla nauczycieli polonijnych*. Red. K. Krakowiak, J. Mańdziuk. Lublin, 1980. S. 57–89.
17. Pfeiffer W. Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki. Poznań, 2001.
18. Przewodnik dla autorów zadań do testów językowych. Kraków, 2004.
19. Programy nauczania jpjo. Poziomy A1-C2. Red. I. Janowskiej, E. Lipińskiej, A. Rabiej, A. Seretny, P. Turka. Kraków, 2011. 2016.
20. Scrivener J. Learning teaching. Oxford, 2005.
21. Seretny A., Lipinska E. Metodyka nauczania jpjo. Krakow, 2005.
22. Seretny A. Metody nauczania języków obcych a nauczanie języka polskiego – zarys. *Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego*. Red. E. Lipińska, A. Seretny. Kraków, 2006. S. 131–154.